

פרשת ויגש

ויגש אליו יהודה בי אדוני ידבר נא עבדך דבר באזני אדוני, כי כמוך כפרעה. (מד יח),

הגישה שבתוך הנסתר צריך להודות על הקשיים. ובכך לבקש על גילוי אדנות ה'

במדרש (ב"ר צג, א) **בני אם ערבת לרעך, תקעת לזר כפיך: נוקשת באמרי פיך נלכדת באמרי פיך: עשה זאת אפוא בני והנצל כי באת בכף רעך לך התרפס ורהב רעך** (משלי ו' א-ג): ושם ברש"י "אחר שנעשית ערב להקב"ה שהוא רעך, כדכתיב (שה"ש ה, טז) **זה דודי וזה רעי**." וקבלת עליך בסיני ובערבות וכו' עיי"ש. ד"א אם ערבת לרעך זה יהודה וכו'

הנה משמעות הפסוקים שהמדרש מביא שבמתחייב עורבות הוא חייב לעמוד מאחורי התחייבותו ולכן צריך הוא להתרפס בפני המלווה והדמיון בזה הוא גם כלפי השי"ת שנתחייבנו בהר סיני מטעם ערבות ואין לנו עצה כי אם להתרפס ולבקש חנינה מאת השי"ת במקרה שחטאנו לו.

ודבר זה צריך הבנה כי מה עניין זה קשור ליהודה' בפרט שבמציאות אנו רואים שדיבר אתו קשות?

הסבר הדברים יוקדם בדברי ה'באר מים חיים' שמסביר הפסוק **'ויזבח זבחים לאלוקי אביו יצחק' מה היה הקרבן שהקריב?** ומסביר על פי הפסוק "וירא אלוקים את כל אשר עשה והנה טוב מאוד" ודרשו חז"ל **טוב-זה מידת הטוב מאוד-זה מידת הפורעניות**. וצ"ב כי מידת הטוב הוא טוב בלבד ופרעוניות זה בחינת מאוד והוא פליאה?

הסבר דבריו יוסבר בדרך משל לחולה ששוכב על ערש דוי בלי הכרה והרופא אומר למלווה של החולה שבקרוב יתעורר מתרדמתו ומיד יבקש מים ואני מצווך שבשום פנים לא תתן לו מים אלא תשאיר אותו צמא עד למחרת כי זה רפואתו.

ובאמת כך היה שהחולה התחנן למעט מים והמלווה לא רק שלא נתן לו מים אלא אף הרחיק ממנו כל טיפת מים והחולה ממש בכה מצימאון ולא שת לבו ממש באכזריות והחולה בכה מאין הפוגות עד שנרדם ולמחרת התעורר ונרפא לגמרי, ואז הסביר לו את הנהגתו אליו לפי פקודת הרופא ולטובתו עשה כל זאת. כמובן שהחולה היה מלא שבח והכרת הטוב לו, ואמר לו, לא רק זה שאני מוקירך על אי נתינת השתייה כפי שביקשתי אלא אני מעריץך ביותר על יכולת עמידתך האיתנה מול תחנוני הבלתי פוסקים ועל זה אני מלא הודיה ותהילה למעשיך הנשגבים.

הנמשל ברור שכל היסורים והקשיים שהאדם עובר הוא דומה לחולה שמבקש לשתות והוא העדר הטוב בשבילו והקב"ה שכולן רחמים וחסד רוצה להיטיב עמו יודע שהיסורים הללו הם רפואתו ותקנתו והאדם מתחנן לבוראו שיסיר ממנו אלו היסורים וקוב"ה כביכול מתעלם ואינו שועה לבקשתו והאדם מתמלא בטרוניה על הנהגתו כביכול. ולכן טוב זה מידת הטוב ומאוד זה מידת הפורעניות שהוא הטוב ביותר ולכן נקראת בחינת מאוד. ולכן אחרי הודיע ה' כל זאת שראה יעקב שכל סאת היסורים היה כולו רחמים וטובה העלה עולות וזבחים לה'.

לפי זה נראה לי לבאר בהסבר מחודש הפסוק **'ואהבת לרעך כמוך, אני הויה'**. יאמר שכוונתו שבעת הסתר פנים כשהרפתקאות או יסורים משתרגים על האדם יאהב את השי"ת כמו שהיה רוצה שחברו

פרשת ויגש

יאהבנו גם אם אינו מבין לגמרי את מעשיו או הנהגתו. ולכך אמר ואהבת לרעך היינו קוב"ה דהרי חזינו שגם השי"ת נקרא רע [זה דודי וזה רעי] ותאהבנו כמוך, כמו שהיית רוצה שיאהבו אותך כשמעשיך אינם נהירים לזולתך. וכל כך למה כי אני הויה שכל כולי רחמים וגם מה שנראה לך דין הוא כולו רחמים.

לפי זה יתבאר על פי דרכו של השפ"א (תרל"א) דבאותיות יהודה יש שם הויה והאות ד' הוא שם אד-ני שהוא בחינת השראת השכינה הנסתרת בתוך האדם, הוא בחינת אד' שהוא על שם האדנות שהכח והממשלה שלו. ששם הויה הוא מורה על מציאות ה' ואדנות על הנהגתו המושל בכל ענייני העולם הזה אותו חידש אברהם כדאיתא בגמ' (ברכות ז ע"ב) אמר רבי יוחנן משום ר"ש בר יוחי מיום שברור הקב"ה את העולם לא היה להקב"ה אדון עד שבא אברהם וקרא אדון שנאמר "אד-ני אלוקים במה אדע כי אירשנה".

תפקיד האדם לדעת על אדנות ה' בכל תנועה באבריו ובבריאה כולו שהוא מלכות כל עולמים וממשלתו בכל דבר וזה גילוי האדנות שבתוך ההויה ב"ה אין סוף שאין עוד מלבדו. יהודה שהיה אז אצלו שעת מיצר והיתה עצתו להגשה על ידי התבוננות בפנימיות הדבר שחזר לעצמו הדברים להיות מיושרין אצלו ולקבל רצון השי"ת בשמחה.

החידושי הרי"מ אמר שכל יהודי נקרא בשם יהודי על שם יהודה שהודאה הוא כולל הודאת האמת והודאת השבח ששניהם עולים בקנה אחד וזה תכלית ההודאה שמודה על השגחתו הפרטית בכל צעד ושעל וגם אינו מתרעם על מעשיו ית"ש ולהיפך עוד מודה לו שהכל לטובה.

ב' הפשטים במדרש אומרות לנו דבר אחד, שאדם שיש לו מחוייבות ואינו מבין למה הוא נידון בקשיים כלשהם, יבין שהוא מטעם שהוא ערב אם למעשי עצמו או מעשי הזולת ולא עבד דינא בלא דין.

מעשה אבות סימן לבנים ומדברי יהודה נלמד לדורות את הגישה הנכונה לחיים שגם בשעת מיצר צריך להודות באמת ולהאמין שהכל הוא מאת השי"ת לטובה ולשבח עליו, וכך יתפרש הפסוק: "ויגש אליו יהודה", זה היהודי שכלול בו ב' שמות השי"ת כפי שהסברנו וגם ב' ענייני ההודאה 'ויאמר בי אדני' כוונתו לשם אד-ני כאומר גישרתי אליך אדוני שמושל ואדון על כל המעשים, "ידבר נא עבדך דבר באזני אדוני", היינו על אף שהנראה בעיני, שיש כאן דין וממשלה וח"ו יש לי רוגז על כך. ולכך אני מבקש "אל יחר אפך בעבדך" על זה שחלילה אני רואה צער ויגון בדבר, "כי כמוך כפרעה", כלומר שגם אני יודע שכמו בגלות מצרים תחת פרעה שהיה נראה מרור ועינוי לישראל, מכל מקום כמו ששם היתה יד הויה ורחמים מצד השי"ת כפי שהתגלה לאחר מעשה, כן הוא עתה ועל זה אני מודה ומשבח לך ית"ש. וכפי שאומר השפ"א שכשאדם מתדבק בזה מתקיים בו הבחינה ולא יכול להתאפק ומתגלה המלכות אליו בנהורא מעליא.